כפר עולמי · יחידה 3: אי־שוויון מרחבי · חוברת קטנה

צדק סביבתי

חוברת תלמיד · **בסיסי**

מי נהנה מהמוצרים, ומי נושם את העשן? בואו נבדוק יחד

שם:	כיתה:	תאריך:

מה בחוברת?

1. מושגי מפתח
2. קוראים: האוויר הנקי לא מתחלק שווה
3. חלק א׳ – מתרגלים מושגים
4. חלק ב׳ – בודקים הבנה
5. חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים
6. כרטיס יציאה ✂

משחקים לשיעור הזה (חידון מהיר, איש תלוי, טריוויה ועוד) באתר: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

יצרה: רוית ראש בן ישי

מושגי מפתח

קראו את המושגים. נשתמש בהם בכל החוברת.

טביעת רגל אקולוגית

כמה מכדור הארץ כל אחד מאיתנו צורך.

לדוגמה: טיסות רבות ובשר רב מגדילים את המדד הזה.

צדק סביבתי

לכל אדם מגיעים אוויר נקי ומים נקיים.

לדוגמה: שכונה עשירה ושכונה ענייה מקבלות אוויר נקי באותה מידה.

פסולת רעילה

זבל מסוכן שיכול להרעיל אדמה ומים.

לדוגמה: סוללות ישנות ומחשבים שנזרקו.

נימבי

צריך מפעל, אבל לא ליד הבית שלי.

לדוגמה: תושבים מפגינים נגד אתר פסולת ליד השכונה.

זיהום

לכלוך מזיק באוויר, במים או באדמה.

לדוגמה: עשן שחור שיוצא מארובת מפעל.

טכנולוגיה ירוקה

מכונות וכלים שעוזרים לשמור על הסביבה.

לדוגמה: לוחות סולאריים על גג בית הספר.

אמנה בין-לאומית

הבטחה כתובה שמדינות רבות חותמות עליה.

לדוגמה: מדינות מסכימות לא לשלוח פסולת רעילה לאחרות.

אי שוויון מרחבי

יש מקומות עם הרבה ויש מקומות עם מעט.

לדוגמה: שכונה עם פארק ירוק מול שכונה ליד מזבלה.

קוראים

האוויר הנקי לא מתחלק שווה

כולנו נושמים אוויר. כולנו שותים מים. אבל לא כולם גרים במקום נקי. יש ילדים שגרים ליד ים נקי ויש ילדים שגרים ליד מפעל מעשן.

צדק סביבתי אומר: לכל אחד מגיעה סביבה בריאה. הנזק לא צריך ליפול רק על העניים. טביעת רגל אקולוגית מודדת כמה אנחנו צורכים מכדור הארץ. מי שנוסע הרבה וקונה הרבה צורך יותר.

יש אנשים שאומרים: צריך מפעל, אבל לא ליד הבית שלי. לזה קוראים נימבי. לפעמים גם מדינות עשירות שולחות זבל מסוכן למדינות עניות. זה לא הוגן, ולכן מדינות חותמות על הסכמים.

חלק א' – מתרגלים מושגים

בחלק הזה נחבר כל מושג להגדרה שלו, ונזהה דוגמאות מהחיים.

1. התאימו: כתבו בריבוע את האות של ההגדרה המתאימה.

1. צדק סביבתי	**א.** זבל מסוכן שיכול להרעיל אדמה ומים.
2. טביעת רגל אקולוגית	**ב.** כמה מכדור הארץ כל אחד מאיתנו צורך.
3. נימבי	**ג.** לכל אדם מגיעים אוויר נקי ומים נקיים.
4. פסולת רעילה	**ד.** צריך מפעל, אבל לא ליד הבית שלי.

5. טכנולוגיה ירוקה

ה. מכונות וכלים שעוזרים לשמור על הסביבה.

2. השלימו: לאיזה מושג מתאימה כל דוגמה?

מחסן מילים: זיהום אמנה בין-לאומית אי שוויון מרחבי

1. מדינות מסכימות לא לשלוח פסולת רעילה לאחרות. – זו דוגמה ל־_____
2. שכונה עם פארק ירוק מול שכונה ליד מזבלה. – זו דוגמה ל־_____
3. עשן שחור שיוצא מארובת מפעל. – זו דוגמה ל־_____

חלק ב' – בודקים הבנה

חזרו לקטע הקריאה. הקיפו את התשובה הנכונה, וסמנו נכון או לא נכון.

1 מה אומר הרעיון של צדק סביבתי?

- א. לכל אחד מגיעה סביבה בריאה
- ב. רק לעשירים מגיע אוויר נקי
- ג. מפעלים צריכים להיות ליד בתי ספר
- ד. אסור לבנות מפעלים בכלל

2 מה מודדת טביעת רגל אקולוגית?

- א. את גודל הנעל שלנו
- ב. כמה אנחנו צורכים מכדור הארץ
- ג. כמה גשם יורד בשנה
- ד. כמה אנשים גרים בעיר

3 מי צורך בדרך כלל יותר מכדור הארץ?

- א. ילד שהולך ברגל לבית הספר
- ב. משפחה שמגדלת ירקות בגינה
- ג. אדם שטס הרבה וקונה הרבה מוצרים
- ד. אדם שממחזר בקבוקים

4 מה פירוש המילה נימבי?

- א. מפעל חדש ונקי
- ב. שם של מדינה
- ג. סוג של זבל
- ד. לא ליד הבית שלי

5 למה מדינות חותמות על הסכמים לגבי זבל מסוכן?

- א. כדי לשלוח יותר זבל
- ב. כדי שלא ישלחו זבל מסוכן למדינות עניות
- ג. כדי לבנות עוד מזבלות
- ד. כדי לשרוף את הזבל ברחוב

נכון או לא נכון? אם לא נכון – תקנו בשורה.

		נכון	לא נכון
1	כל האנשים בעולם גרים בסביבה נקייה באותה מידה.		
2	מי שנוסע הרבה במכונית צורך יותר מכדור הארץ.		
3	סוללות ישנות הן זבל מסוכן.		
4	נימבי אומר: בואו נבנה את המפעל ליד הבית שלי.		

חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים

כאן אין תשובה אחת נכונה. כתבו במשפטים מלאים והסבירו את דעתכם.

1 תארו מקום נקי ומקום מלוכלך שאתם מכירים. מה ההבדל ביניהם?

התחילו כך: המקום הנקי הוא... המקום המלוכלך הוא... ההבדל הוא...

2 כתבו דבר אחד שאתם יכולים לעשות כדי להקטין את טביעת הרגל שלכם.

התחילו כך: אני יכול או יכולה... כי...

כרטיס יציאה – צדק סביבתי

גזרו לאורך הקו המקווקו ומסרו למורה. שם: _____

1 מה זה צדק סביבתי? כתבו במשפט אחד.

2 תנו דוגמה לזבל מסוכן.

3 מה פירוש נימבי?

איך הבנתי? ◯ הבנתי היטב ◯ הבנתי חלקית ◯ אני צריכים/ות עזרה